

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

10 липня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 179/вс-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі:

головуючого - Козьякова С.Ю.,

членів Комісії: Василенка А.В., Заріцької А.О., Козлова А.Г., Лукаша Т.В., Луцюка П.С., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Устименко В.Є., Шиловой Т.С., Щотки С.О.,

розглянувши питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича Михайла Івановича здійснювати правосуддя у відповідному суді, стосовно якого оголошено перерву відповідно до абзацу другої частини першої статті 88 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»,

встановила:

Рішенням Комісії від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Смокович М.І. 29 листопада 2016 року звернувся до Комісії із заявою про проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення як суддя.

Комісією 20 грудня 2016 року прийнято рішення, зокрема, про допуск Смоковича М.І. до участі у конкурсі на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання 653 кандидатів, допущених до участі у конкурсі на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, зокрема Смоковича М.І.

Комісією 08 лютого 2017 року прийнято рішення, зокрема, про допуск Смоковича М.І. до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Положеннями статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон) закріплено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, добросовісність.

На першому етапі кваліфікаційного оцінювання за загальним результатом іспиту Смокович М.І. отримав 140 балів та був допущений до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди».

Згідно з абзацом третім пункту 20 розділу III Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16, (далі - Положення) під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Відповідно до положень статті 87 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон) з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності (далі - ГРД), яка надає, за наявності відповідних підстав, висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності.

ГРД надано висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Смоковича М.І. критеріям доброчесності та професійної етики, затверджений 14 травня 2017 року.

Відповідно до висновку колегією суддів під головуванням судді Вищого адміністративного суду України Смоковича М.І. скасовано подання Вищої ради юстиції, внесені за зверненням Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, про звільнення суддів, які свавільно брали під варту або позбавляли права керування транспортними засобами учасників подій Революції Гідності. Зокрема, було скасовано подання про звільнення суддів Беця О.В., Єфімової О.І., Коваль С.М., Барташук Л.В. з посади судді Апеляційного суду міста Києва, а також судді Цибри Н.В. з посади судді Чорнобаївського районного суду Черкаської області у зв'язку з порушенням присяги. Вказані постанови, ухвалені колегією суддів під головуванням судді Смоковича М.І., були скасовані Верховним Судом України. Окрім того, ГРД вказує на відмову у сприянні розслідуванню кримінального провадження щодо незаконного втручання у автоматизовану систему розподілу справ та вчинення ним у 2010 році ДТП, внаслідок якого було нанесено тілесні ушкодження громадянці.

На думку ГРД, кандидат Смокович М.І. не відповідає критеріям доброчесності та професійної етики.

Заслухавши доповідь члена Комісії Мішина М.І., уповноваженого представника Громадської ради доброчесності, пояснення кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М.І., ознайомившись з матеріалами досьє та співбесіди, Комісія встановила таке.

Стандарти етичної поведінки суддів, що адресовані суддям та судовим органам для використання як базових принципів регламентації поведінки суддів, визначені, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схвалених Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 (далі - Бангалорські принципи поведінки суддів).

Цими стандартами у сфері судочинства утверджено, що довіра суспільства до судової системи, а також до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та невідкупності судових органів посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві. Незалежність судових органів є передумовою забезпечення правопорядку та основною гарантією справедливого вирішення справи в суді. Отже, суддя має відстоювати та втілювати в життя принцип незалежності судових органів в його індивідуальному та колективному аспектах.

Міжнародні принципи впроваджені у національне законодавство та викладені, зокрема, у Кодексі суддівської етики, затвердженому у новій редакції рішенням XI (чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року, (далі - Кодекс). У статті 1 Кодексу зазначено, що суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих

стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

З Висновку Громадської ради доброчесності та доданих матеріалів вбачається, що колегією суддів Вищого адміністративного суду України під головуванням кандидата ухвалено 02 лютого, 09 і 10 червня 2016 року постанови у справах № 800/451/15, № 800/268/16, № 800/272/16, № 800/267/16, № 800/274/16 про задоволення адміністративного позову та визнання незаконним і скасування вказаних рішень Вищої ради юстиції у частині внесення подання про звільнення суддів Беця О.В., Єфімової О.І., Коваль С.М., Барташук Л. В. з посади судді Апеляційного суду міста Києва, а також Цибри Н.В. - з посади судді Чорнобаївського районного суду Черкаської області у зв'язку з порушенням присяги судді.

На засіданні Комісії як у колегіальному, так і в пленарному складі Смокович М.І. пояснив, що колегією суддів були розглянуті вказані справи лише в частині строку давності притягнення судді до відповідальності за порушення присяги. Також зазначив, що Верховним Судом України вказані постанови Вищого адміністративного суду України було скасовано, матеріали цих справ повернено на новий розгляд з таких підстав: неповне дослідження обставин у справі; неправильне застосування закону в частині строку давності притягнення судді до відповідальності за порушення присяги. Водночас кандидат зазначив, що чотири із дев'яти суддів Верховного Суду України, які брали участь в ухваленні постанов, виклали письмові окремі думки, в яких висвітлили свою незгоду із сформульованою у постанові позицією стосовно трирічного строку давності притягнення до відповідальності. Окрім того, як зауважив кандидат, голоси суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України розділилися майже порівно з цього дискусійного правового питання. Кандидат зауважив, що його особиста позиція збігається з позицією суддів, які постановили окремі думки.

Вирішуючи питання відповідності кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М.І. критеріям доброчесності та професійної етики, Комісія виходила з такого.

Згідно з частиною першою статті 49 Закону суддю не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судове рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

Комітет Міністрів Ради Європи у статті 66 своїх Рекомендацій CM/Rec (2010)12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалених 17 листопада 2010 року, врівноважив незалежність і відповідальність суддів таким чином: «Тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості».

Відповідно до Рекомендації № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів», ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи 13 жовтня 1994 року, рішення суддів не повинні переглядатись інакше, ніж через визначену законом процедуру апеляцій, судді не зобов'язані давати звіт щодо справ, які перебувають в їх провадженні, жодній особі, яка не належить до системи судової влади.

У § 35 Висновку Консультативної ради Європи суддів (далі - КРЄС) № 17 (2014) зазначається, що для того, щоб оцінити якість рішення, винесеного суддею, особи, які проводять оцінювання, мають зосереджуватися на методиці, яку суддя в цілому застосовує в своїй роботі, а не на оцінюванні правового обґрунтування окремих рішень. Останнє має визначатися виключно в процесі оскарження.

Згідно з § 23 Висновку КРЄС № 18 (2015) відповідно до основоположного принципу судової незалежності система оскарження - це, в принципі, єдиний шлях, яким може бути скасовано чи змінено судове рішення після того, як його було винесено, і єдиний спосіб, у який судді відповідатимуть за свої рішення, за винятком того, коли вони діють недобросовісно.

З наведеного Комісія дійшла висновку, що відповідальність суддів допускається, але лише за умови свідомого (за наявності умислу або грубої недбалості) вчинення суддею відповідного проступку, а власне факт ухвалення суддею певного рішення не може бути ознакою невідповідності критеріям доброчесності та професійної етики.

Відсутність доказів на підтвердження недобросовісної поведінки кандидата під час ухвалення судових рішень, наведених у висновку ГРД, а також доказів притягнення його до кримінальної, дисциплінарної чи іншої відповідальності у зв'язку з прийняттям такого судового рішення, на думку Комісії, свідчить про неприйнятність висновку ГРД в цій частині.

У вказаному висновку ГРД також зазначено про відмову у сприянні розслідуванню кримінального провадження щодо незаконного втручання у автоматизовану систему розподілу справ.

Зі змісту висновку вбачається, що за заявою адвоката Віталія Титича 04 квітня 2017 року розпочато досудове розслідування у рамках кримінального провадження НОМЕР_1 за ознаками злочину, передбаченого частиною другою статті 376¹ КК України (за фактом незаконного втручання в роботу автоматизованої системи документообігу Вищого адміністративного суду України під час автоматизованого розподілу касаційної скарги у справі № 826/14642/15).

Окрім того, у висновку ГРД вказано на факти, що свідчать про свідоме перешкоджання у наданні інформації народному депутату України у цій справі.

Громадська рада доброчесності зауважила, що такі вчинки кандидата не лише не сприяли відновленню довіри до судової влади, а навпаки - утверджували у суспільстві уявлення про панування безкарності і кругової поруки у суддівському корпусі.

Стосовно відмови у сприянні розслідуванню кримінального провадження щодо незаконного втручання в автоматизовану систему розподілу справ кандидат зауважив, що твердження ГРД у вказаному питанні є абсолютно неправдивими, надуманими та такими, що не відповідають фактичним обставинам.

Кандидат у своїх поясненнях зазначив, що йому відомо про наявність досудового розслідування у кримінальному провадженні НОМЕР_1 за ознаками злочину, передбаченого частиною другою статті 376¹ КК України.

Кандидат пояснив, що як фактами, які вказують на свідоме, на думку ГРД, перешкоджання у наданні інформації у цій справі, є наявність підпису кандидата у відповіді Вищого адміністративного суду України на депутатському зверненні народного депутата України Н. Новака. Однак кандидат зазначає, що він надавав відповідь саме на звернення народного депутата України, а не у рамках розслідування кримінального провадження. Крім того, вказані відповіді надавалися ним за півроку до дати внесення повідомлення про злочин до Єдиного державного реєстру судових рішень. Зазначені обставини беззаперечно свідчать про те, що, надаючи витребувану народним депутатом України інформацію (восени 2016 року), він жодним чином не міг перешкодити зареєстрованому у квітні 2017 року досудовому розслідуванню кримінального провадження. Адже чинити перешкоди тому, чого ще не існувало на той момент, неможливо фізично.

На сьогодні, як зауважив кандидат, уся інформація щодо автоматизованого розподілу справ, зокрема і щодо змін персональних складів колегій суддів, із зазначенням прізвищ суддів, розміщена на веб-порталі судової влади України.

З урахуванням викладеного кандидат зауважив, що, надавши народному депутату України Н. Новаку витяги щодо таких звітів, у яких містилася вся запитувана інформація, Вищий адміністративний суд України у повному обсязі виконав вимоги звернень, жодним чином не приховуючи конкретних обставин автоматизованого розподілу справ.

Стосовно умисного внесення до автоматизованої системи документообігу суду (працівниками апарату суду) неправдивих відомостей щодо повноважень суддів кандидат зазначив, що вказані дії були обумовленні недосконалістю автоматизованої системи

документообігу суду, яка була впроваджена в суді вперше і мала певні недоліки, які в процесі роботи було удосконалено.

На підтвердження зазначених обставин кандидатом надано копії відповідних документів.

Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним від своїх колег у процесі прийняття рішень (стаття 2 Кодексу суддівської етики). Аналогічні вимоги були закріплені у Кодексі професійної етики суддів, затвердженому V з'їздом суддів України 24 жовтня 2002 року, та діяли до затвердження його нової редакції.

Одним з механізмів забезпечення права на незалежність та неупередженість суду є розподіл справ серед суддів, що здійснюється на основі об'єктивних попередньо встановлених критеріїв. На такий розподіл справ не повинні впливати сторони у справі чи інші особи, зацікавлені в результатах розгляду справи (пункт 24 Рекомендацій CM/Rec (2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки).

Ураховуючи наведене, Комісія не може взяти до уваги вказані посилання ГРД як підставу для висновку про невідповідність критеріям професійної етики та доброчесності у зв'язку з тим, що додане до висновку повідомлення не містить інформації про протиправну поведінку кандидата.

Стосовно дорожньо-транспортної пригоди кандидат зауважив, що 14 грудня 2010 року інспектором дізнання відділення оформлення матеріалів ДТП та дізнання ВДАІ з обслуговування АТ Голосіївського району та АТІ, підпорядкованого УДАІ ГУМВС України в м. Києві, капітаном міліції Комишним В.М., погодженого з начальником слідчого відділу Голосіївського РУ ГУМВС України в м. Києві, підполковником міліції Карпікою С.М., було ухвалено постанову про відмову у порушенні кримінальної справи за фактом порушення правил безпеки дорожнього руху у зв'язку з відсутністю в діях кандидата ознак складу злочину.

Таким чином, повідомлення у висновку Громадської ради доброчесності про ймовірні дії кандидата, які можуть містити ознаки кримінального правопорушення, не може бути взято до уваги, оскільки мають характер припущень, а встановлення наявності чи відсутності ознак кримінального правопорушення у діях особи не належить до повноважень Комісії та регулюється Кримінальним процесуальним кодексом України.

Водночас 22 травня 2017 року до Комісії надано окрему думку члена Громадської ради доброчесності Куйбіди Р.О. щодо висновку про невідповідність Смоковича М.І. критеріям доброчесності та професійної етики.

В окремій думці член ГРД наголошував, що він безпосередньо інформував Громадську раду доброчесності про обставини, у яких кандидат докладав значних зусиль для зміни ситуації щодо свободи мирних зібрань. На жаль, ця інформація, як зауважив член ГРД, не знайшла відображення у висновку стосовно кандидата.

Таким чином, Комісія за результатами розгляду висновку Громадської ради доброчесності на пленарному засіданні Комісії встановила, що висновок Громадської ради доброчесності про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Смоковича М.І. критеріям доброчесності та професійної етики Комісія не може взяти до уваги як такий, що не знайшов свого підтвердження.

Відповідно до частини першої статті 88 Закону, якщо Громадська рада доброчесності у своєму висновку встановила, що суддя (кандидат на посаду судді) не відповідає критеріям професійної етики та доброчесності, то Комісія може ухвалити рішення про підтвердження здатності такого судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді лише у разі, якщо таке рішення підтримане не менше ніж одинадцятьма її членами.

Дослідивши досьє кандидата, заслухавши доповідача, надавши оцінку фактам, викладеним Громадською радою доброчесності, та аргументам, наведеним

Смоковичем М.І., Комісія за результатами голосування (12 - за, 0 - проти) дійшла висновку, що доводи Громадської ради доброчесності про невідповідність кандидата критеріям доброчесності та професійної етики не знайшли свого підтвердження під час процедури кваліфікаційного оцінювання у межах конкурсу на зайняття вакантної посади судді Верховного Суду.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Смоковича Михайла Івановича таким, що за критеріями професійної етики та доброчесності підтвердив здатність здійснювати правосуддя у Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду.

Комісії у складі колегії завершити проведення кваліфікаційного оцінювання стосовно кандидата на посаду судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича Михайла Івановича.

Головуючий

С.Ю. Козьяков

Члени Комісії:

А.В. Василенко

А.О. Заріцька

А.Г. Козлов

Т.В. Лукаш

П.С. Луцюк

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

В.Є. Устименко

Т.С. Шилова

С.О. Щотка